

АГУУЛГА

1. ТӨСЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ	4
1.1. Байгууллагын мэдээлэл	4
1.2. Төслийн танилцуулга мэдээлэл	4
1.2.1. Талбайн байршил	4
1.2.2. Ордын нөөц	5
1.3. Ил уурхайн ашиглалтын систем, үндсэн хэмжээсүүд	6
1.3.1. Ажиллах горим	7
1.4. Ил уурхайн хүчин чадал, технологи	7
1.4.1. Ил уурхайн хүчин чадал	7
1.4.2. Ил уурхайн үндсэн техник, тоног төхөөрөмж	7
1.5. 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө	7
1.6. Баяжуулах үйлдвэрийн хэсэг	9
1.6.1. Баяжуулах үйлдвэрийн ажлах горим, хүчин чадал	9
1.7. Баяжуулах технологийн усны тооцоолол	10
1.8. Бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө	10
1.9. Баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж	10
2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ БҮС НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ	11
2.1. Байгаль орчны онцлог	11
2.2. Нийгэм эдийн засаг	11
3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГУЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	12
3.1. Агаарын чанар	12
3.2. Хөрсөн бүрхэвч	12
3.3. Гадаргын болон газрын доорх ус	13
3.4. Хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөлөл	14
3.5. Ургамлан нөмрөг	14
3.6. Амьтны аймаг	15
3.7. Нийгэм эдийн засаг	15
4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	16
4.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ	17
4.2. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын төлөвлөгөө	20
4.3. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	21
Орчны тохижилт, ногоон байгууламжын төлөвлөгөөний ажлын нийт зардал	21
4.4. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	21
Орчны тохижилт, ногоон байгууламжын төлөвлөгөөний ажлын нийт зардал	22

4.5. Нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө	22
4.6. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	23
4.7. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	24
4.7. Эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	26
4.8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	30
ДҮГНЭЛТ	31

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Талбайн байршлын зураг	4
Зураг 2. Ил уурхайн гадаргуун төлөвлөлтийн дэвсгэр зураг	9
Зураг 3. Мониторингийн цэг	25

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн эргэлтийн цэг	4
Хүснэгт 2. Ордын геологийн нөөц	5
Хүснэгт 3. Ил уурхайн хажуугийн өнцгийн хэмжээ	7
Хүснэгт 4. 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө	7
Хүснэгт 5. 2025 онд хэрэглэгдэх усны хэмжээ	10
Хүснэгт 6. Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн төлөвлөгөө	10
Хүснэгт 7. Баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж	10
Хүснэгт 8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал	16
Хүснэгт 9. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ	17
Хүснэгт 10. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын төлөвлөгөө	20
Хүснэгт 11. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	21
Хүснэгт 12. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	22
Хүснэгт 13. Нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө	22
Хүснэгт 14. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	23
Хүснэгт 15. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	25
Хүснэгт 16. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	26
Хүснэгт 17. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах арга хэмжээний төлөвлөгөө	30

1. ТӨСЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

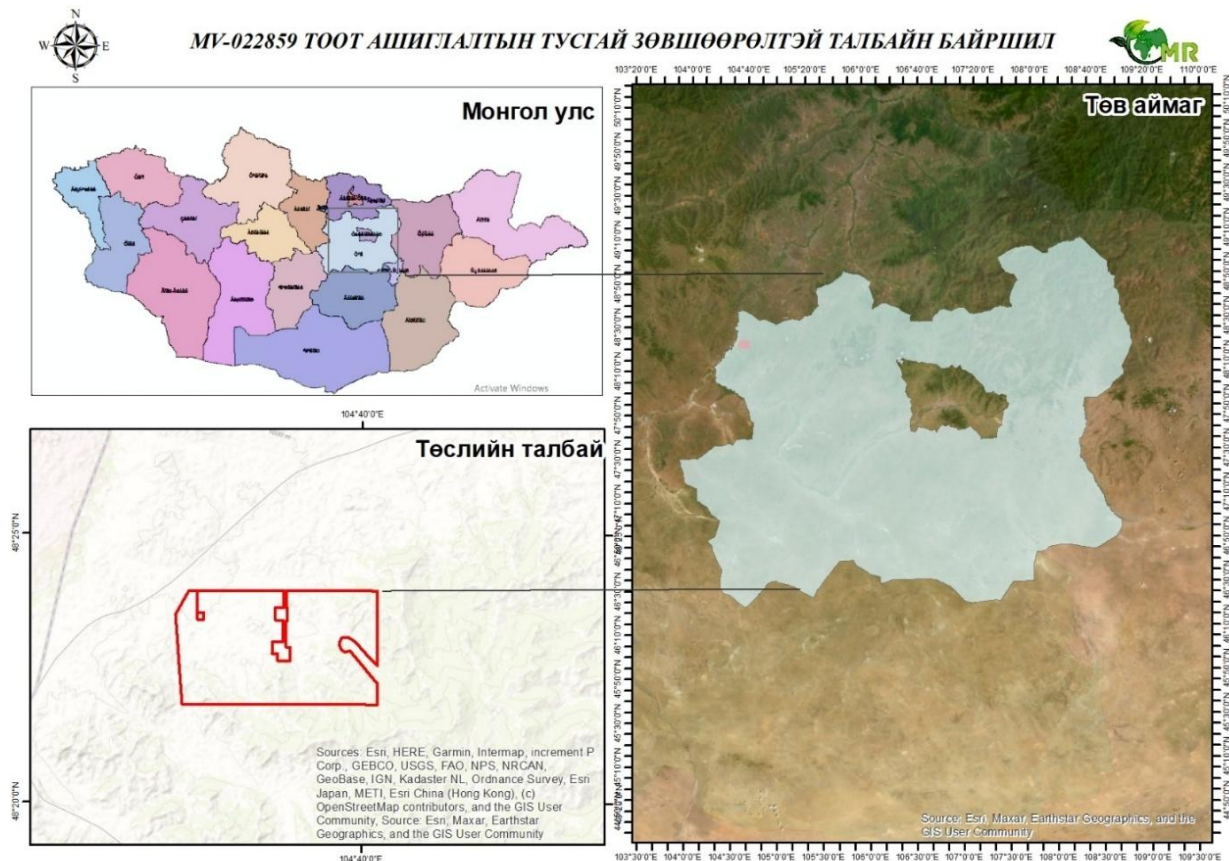
1.1. Байгууллагын мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Эрдэнэс критикал минералс” ТӨҮГ
Улсын бүртгэлийн 9013001062
дугаар
Регистрийн дугаар 2550466
Хаяг Улаанбаатар хот, Баянзүрх дүүрэг, 22-р хороо, өөрийн байр
Холбоо барих утас 458072

1.2. Төслийн танилцуулга мэдээлэл

1.2.1. Талбайн байршил

Төслийн талбай нь Төв аймгийн Заамар сумын нутагт Улаанбаатар хотоос баруун хойш 230 км, сумын төвөөс баруун хойш 25 км, “Шижир алт” сууринаас хойш 25 км зайд байрших ба байр зүйн М-48-126 нэрэлбэрт хамрагдана.

ЗУРАГ 1. ТАЛБАЙН БАЙРШЛЫН ЗУРАГ

Хүснэгт 1. Тусгай зөвшөөрлийн талбайн эргэлтийн цэг

Лицензийн дугаар MV-022859			
№	ЗУ	ХӨ	Талбайн хэмжээ, га
1	104° 40' 26.7" E	48° 23' 57.17" N	
2	104° 40' 26.76" E	48° 22' 34.08" N	
3	104° 40' 8.23" E	48° 22' 46.66" N	
4	104° 39' 49.1" E	48° 23' 0.41" N	
5	104° 39' 36.5" E	48° 23' 5.25" N	
6	104° 39' 26.47" E	48° 23' 4.4" N	

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

7	104° 39' 23.58" E	48° 23' 0.63" N	2545.27
8	104° 39' 21.93" E	48° 22' 56.77" N	
9	104° 39' 25.54" E	48° 22' 50.9" N	
10	104° 39' 32.12" E	48° 22' 48.53" N	
11	104° 39' 40.3" E	48° 22' 49.9" N	
12	104° 40' 19.88" E	48° 22' 18.61" N	
13	104° 40' 26.7" E	48° 22' 14.16" N	
14	104° 40' 26.7" E	48° 21' 50" N	
15	104° 34' 59.04" E	48° 21' 50" N	
16	104° 34' 46.83" E	48° 23' 29.77" N	
17	104° 34' 46.87" E	48° 23' 29.83" N	
18	104° 34' 48.01" E	48° 23' 29.83" N	
19	104° 34' 48.01" E	48° 23' 31.23" N	
20	104° 35' 9.15" E	48° 23' 57.17" N	
21	104° 35' 23.59" E	48° 23' 57.17" N	
22	104° 35' 23.69" E	48° 23' 24.36" N	
23	104° 35' 34.27" E	48° 23' 24.36" N	
24	104° 35' 34.27" E	48° 23' 32.31" N	
25	104° 35' 24.25" E	48° 23' 32.31" N	
26	104° 35' 24.24" E	48° 23' 57.16" N	
27	104° 37' 49.09" E	48° 23' 57.16" N	
28	104° 37' 49.09" E	48° 23' 37.94" N	
29	104° 37' 35.09" E	48° 23' 37.94" N	
30	104° 37' 35.09" E	48° 23' 23.76" N	
31	104° 37' 47.89" E	48° 23' 23.75" N	
32	104° 37' 47.89" E	48° 23' 0.41" N	
33	104° 37' 29.97" E	48° 23' 0.41" N	
34	104° 37' 29.97" E	48° 22' 46.85" N	
35	104° 37' 38.54" E	48° 22' 46.85" N	
36	104° 37' 38.54" E	48° 22' 38.62" N	
37	104° 38' 0.02" E	48° 22' 38.62" N	
38	104° 38' 0.02" E	48° 22' 53.64" N	
39	104° 37' 52.86" E	48° 22' 53.64" N	
40	104° 37' 52.86" E	48° 23' 23.2" N	
41	104° 37' 55.57" E	48° 23' 23.2" N	
42	104° 37' 55.57" E	48° 23' 37.93" N	
43	104° 37' 53.23" E	48° 23' 37.93" N	
44	104° 37' 54.17" E	48° 23' 57.2" N	

1.2.2. Ордын нөөц

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Даваатын хөндий”-н алтны шороон ордод 2023 онд гүйцэтгэсэн хайгуулын ажлын үр дүнгээр ордын нөөцийг бодитой /В/ зэргээр химийн цэврээр 163.72 кг алт бүхий 246.83 мянган м³ элс, боломжтой /С/ зэргээр химийн цэврээр 19.26 кг алт бүхий 27.72 мянган м³ элс, нийт 182.97 кг алт бүхий 274.55 мянган м³ элсний нөөцийг тогтоосон байна.

Хүснэгт 2. Ордын геологийн нөөц

Геологийн нөөц								
Нөөцийн хэсэглэлийн дугаар	Зузаан, м		Дундаж агуулга мг/м³	Хэсэглэлийн н талбай, мян.м²	Эзэлхүүн, мян.м³		Металлын нөөц, кг	
	хучаас	давхрага			хучаас	давхарга	шлихээр	хим.цэвэр
Дээд ашигт давхарга								
1-С'	8.4	0.7	411	5.8	48.72	3.87	1.59	1.38

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2-В'	6.4	0.9	249	4.24	27.16	3.61	0.9	0.78
3-С'	4.4	0.9	154	1.86	8.2	1.68	0.26	0.23
Бүгд: В+С	7.1	0.8	300	11.91	84.08	9.15	2.75	2.39
В зэрэглэлээр	6.4	0.9	249	4.24	27.16	3.61	0.9	0.78
С зэрэглэлээр	7.4	0.7	333	7.66	56.92	5.54	1.85	1.61
Доод ашигт давхарга								
1-С	30.8	1.6	365	1.13	34.72	1.8	0.66	0.57
2-В	34.2	1.6	456	3.38	115.69	5.24	2.39	2.08
3-С	37.6	1.5	553	1.55	58.36	2.33	1.29	1.12
4-С	33.4	1.2	1792	1.51	50.43	1.81	3.25	2.82
5-В	39	1.7	812	4.59	178.84	7.57	6.14	5.34
6-С	40.4	1.8	1028	1.06	42.88	1.91	1.96	1.71
7-С	45.6	1.8	1333	1	45.69	1.8	2.4	2.09
8-С	53.6	2.6	624	3.52	188.66	9.15	5.71	4.97
9-В	52.3	1.8	717	12.68	663.16	22.82	16.36	14.23
10-В	51.2	1.3	802	13.87	710.66	18.49	14.84	12.91
11-В	46.8	1.6	539	7.62	356.85	11.82	6.38	5.55
12-В	43.9	2.1	332	10.33	453.49	22.04	7.31	6.36
13-В	42.2	2.3	331	13.01	548.83	29.73	9.83	8.55
14-В	37.3	2	552	12.06	449.44	24.52	13.54	11.78
15-В	33.8	2.1	597	8.53	287.83	17.73	10.6	9.22
16-В	32.2	2	502	3.97	127.83	7.83	3.93	3.42
17-В	36.5	2.3	497	6.16	224.84	14.15	7.03	6.12
18-В	31.2	2.8	1295	11.4	355.14	32.29	41.82	36.38
19-В	28.2	2.4	2473	4.25	119.54	10.36	25.62	22.29
20-В	24.9	1.8	1605	3.56	88.45	6.54	10.5	9.13
21-В	25.5	1.8	909	6.6	168.49	12.1	11	9.57
22-С	26.2	1.7	1488	1.95	50.96	3.37	5.02	4.37
Бүгд: В+С	39.8	2	782	133.71	5320.76	265.40	207.57	180.58
В зэрэглэлээр	39.7	2	770	121.99	4849.06	243.22	187.28	162.94
С зэрэглэлээр	40.3	1.9	915	11.72	471.70	22.18	20.29	17.65
Ордын нийт								
Нийт: В+С	37.1	1.9	766	145.61	5404.84	274.55	210.31	182.97
В зэрэглэлээр	36.4	1.8	762	133.90	4876.22	246.83	188.18	163.72
С зэрэглэлээр	45.1	2.4	798	11.72	528.62	27.72	22.13	19.26

1.3. Ил уурхайн ашиглалтын систем, үндсэн хэмжээсүүд

Ордыг тээвэргүй, тээвэртэй, гадаад, дотоод овоолготой ашиглалтын системээр олборлоно. Тээвэртэй ашиглалтын системийн хувьд хөрсний дотоод овоолго хийх орон зай бий болох хүртэл хөрсийг тээвэрлэж гадаад овоолго үүсгэх ба дотоод овоолго байршуулах орон зай бий болсон үеэс хөрсний дотоод овоолго үүсгэж ажиллана. Тээвэргүй системийн хувьд 100% хөрсний гадаад овоолго үүсгэнэ. Элс олборлолтын ажлыг экскаватор автосамосвалын хослолоор ухаж ачин, тээвэрлэх ба олборлосон элсийг угаан баяжуулах тоног төхөөрөмжийн дэргэд байрлах элсний овоолгод буулгана.

Хөрс болон элсний давхаргын чулуулаг нь М.М.Протодьяконовын ангиллаар 1- 2 бат бөхтэй зөөлөн чулуулагт хамаарагдах учир урьдчилан буталж, сийрэгжүүлэх ажиллагаа хийгдэхгүй шууд ухаж ачна.

Догол, уурхайн хажуу:

Уулын ажлын ухалт шидэлтийг 10 м³ утгуурын багтаамжтай ЭШ 10/70 маркийн экскаватор, ухалт, ачилтыг 3 м³ утгуурын багтаамжтай Liebherr 945 маркийн экскаватор, 1.2 м³ утгуурын багтаамжтай Liebherr 924 маркийн экскаватораар тус тус хийж гүйцэтгэнэ.

Хүснэгт 3. Ил уурхайн хажуугийн өнцгийн хэмжээ

Уурхайн хажуу	Дан доголын хажуугийн өнцөг	Ил уурхайн ханын хажуугийн өнцөг
Ажлын	65°	31-36°
Ажлын бус	60°	35-42°

1.3.1. Ажиллах горим

Уурхайн жилийн хүчин чадлаас хамааран уулын ажил өдөрт 2 ээлжээр явагдаж, ээлж үргэлжлэх хугацаа 12 цаг байхаар зохион байгуулах ба үүнээс ээлж хүлээлцэх, техник тоног төхөөрөмжийн үйлчилгээ, цайны цаг зэргийг хасаж тооцвол бүтээлт цаг 10 буюу 83%-ийн ээлжийн цаг ашиглалттай байхаар зохион байгуулна.

Уурхайн жилийн хүчин чадлаас хамааран уулын ажил өдөрт 2 ээлжээр явагдаж, ээлж үргэлжлэх хугацаа 12 цаг ба дулааны улиралд буюу 3-р сарын 1-ээс эхлэн уурхайн бэлтгэл ажиллуудыг хангаж, 4-р сарын 01-ээс 10-р сарыг дуустал ажиллана.

1.4. Ил уурхайн хүчин чадал, технологи

1.4.1. Ил уурхайн хүчин чадал

2025 онд 2856.96 мян.м³ хөрс хуулалт хийж 89.39 мян.м³ элсийг олборлон баяжуулах хүчин чадалтайгаар ажиллана.

1.4.2. Ил уурхайн үндсэн техник, тоног төхөөрөмж

Ил уурхайн үндсэн технологийн процесс нь шимт хөрсийг бульдозероор хуулж овоолгод байршуулах, тээвэртэй, тээвэргүй үндсэн хөрсийг экскаватор, автосамосвалын хослолоор тээвэрлэж гадаад болон дотоод овоолгод байршуулах, алттай элсийг экскаватор, автосамосвалын хослолоор тээвэрлэж баяжуулах үйлдвэрийн хажууд овоолгод байршуулах зэрэг байна.

1.5. 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө

Уурхайн бэлтгэл ажил 2025 оны 03-р сарын 1-ээс эхлэх бөгөөд бэлтгэл ажлын хүрээнд техник тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдлыг хангах, зарим шаардлагатай засвар үйлчилгээний ажлууд хийгдэнэ.

Тухайн жилд үндсэн хөрсийг тээвэртэй, тээвэргүй ашиглалтын системээр хуулах ба тээвэртэй хөрс хуулалтын хувьд ашиглалтын эхний жилийн эхний сард гадаад овоолгод буулгаж, ашиглалтын 2 дахь сараас эхлэн хөрсний дотоод овоолго үүсгэнэ. Тээвэргүй ашиглалтын системийн хувьд 2025 оны 9-р сараас эхлэн ил уурхайн эхний 20 метрийн догол дээр шидэлт хийх ба шидэлт хийсэн хөрсийг гадаад овоолгод буулгана.

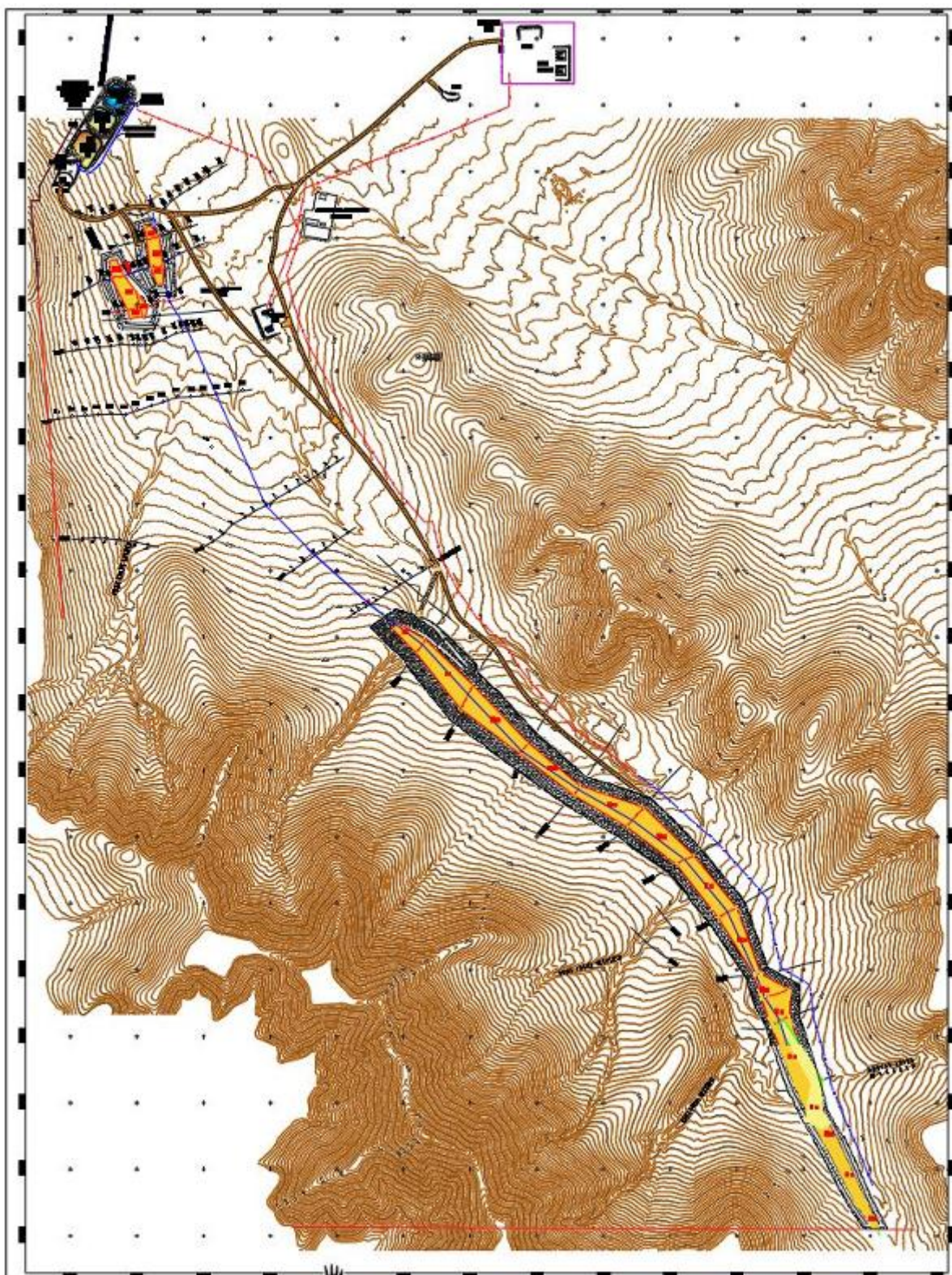
Хүснэгт 4. 2025 оны уулын ажлын төлөвлөгөө

Нөөцийн блок	Шимт хөрс хуулалт, мян.м ³	Тээвэртэй хөрс хуулалт, мян.м ³	Тээвэргүй хөрс хуулалт, мян.м ³	Элс олборлолт, мян.м ³
Дээд ашигт давхарга				
1-B'(C')	2.43	76.46	-	6.25

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

2-B'	1.75	41.54	-	5.34
3-B'(C')	0.74	11.91	-	2.45
Доод ашигт давхарга				
8-B'(C')	-	-	-	-
9-B'	-	-	-	-
10-B'	-	-	-	-
11-B'	-	-	-	-
12-B'	-	-	-	-
13-B'	5.67	-	-	-
14-B'	5.24	9.80	331.19	-
15-B'	3.70	232.86	247.37	-
16-B'	1.72	213.09	-	-
17-B'	2.68	375.79	-	-
18-B'	4.94	591.54	-	37.08
19-B'	1.84	198.63	-	12.15
20-B'	1.54	146.51	-	8.03
21-B'	2.86	279.26	-	14.88
22-B'(C')	0.65	65.25	-	3.20

2025 онд дээрх блокуудаас нийт 2,856.96 мян.м³ хөрс хуулж, дунджаар 625.8 мг/м³ агуулгатай 89.39 мян.м³ элс олборлон баяжуулж 77.23 кг алт /химийн цэврээр/ олборлохоор байна.

ЗУРАГ 2. ИЛ УУРХАЙН ГАДАРГУУН ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ДЭВСГЭР ЗУРАГ

1.6. Баяжуулах үйлдвэрийн хэсэг

1.6.1. Баяжуулах үйлдвэрийн ажлах горим, хүчин чадал

Угаан баяжуулах үйлдвэр нь зөвхөн дулааны улиралд ажиллах ба 2025 онд 8-10 саруудад буюу 63-н хоног, өдрийн 12 цагийн 2 ээлжээр ажиллана.

Баяжуулах үйлдвэрийн цагийн хүчин чадал 80 м³/цаг бол жилийн хүчин чадал нь 199.9 мян.м³ байна.

1.7. Баяжуулах технологийн усны тооцоолол

1 м³ элс угаахад 3.36 м³ технологийн ус шаардлагатайгаас 80% буюу 2.69 м³ усыг эргэлтийн усаар, 20% буюу 0.67 м³ усыг цэвэр усаар шийдвэрлэхээр тооцсон.

Хүснэгт 5. 2025 онд хэрэглэгдэх усны хэмжээ

Баяжуулах элсний хэмжээ, мян.м ³	Шаардлагатай технологийн усны хэмжээ, мян.м ³	Шаардлагатай цэвэр усны хэмжээ, мян.м ³
89.4	300.37	60.31

1.8. Бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт 6. Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтийн төлөвлөгөө

№	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2025 он
1	Угаан баяжуулах элс	мян.м ³	89.39
2	Элсэн дэх алтны агуулга	мг/м ³	1068.19
3	Элсэн дэх алт: Шлихээр	кг	95.49
4	Элсэн дэх алт: Химийн цэврээр	кг	83.07
Алт авалт			
5	Алт авалт	%	92.97
6	Баяжмал дахь алтны хэмжээ: Шлихээр	кг	88.78
7	Баяжмал дахь алтны хэмжээ: Химийн цэврээр	кг	77.23
Хаягдал			
8	Хаягдал дахь алт авалт	%	7.03
9	Хаягдал дахь алтны хэмжээ: Шлихээр	кг	6.71
10	Хаягдал дахь алтны хэмжээ: Химийн цэврээр	кг	5.84

1.9. Баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж

Хүснэгт 7. БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭРИЙН ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ

№	Тоног төхөөрөмжийн нэрс	Төрөл	Нэгж	Тоо, ш
1	Элс хүлээн авах бункер	-	м ³	1
2	Угаан баяжуулах төхөөрөмж	Скруббер 80	м ³ /цаг	1
3	Шлюз	ПГШИ-80		1
4	Сэгсрэх ширээ	СКО-0.5	м ³ /цаг	1
5	Технологийн усны насос	Д-315-50	м ³ /цаг	1
6	Цэвэр усны насос	Д-315-50	м ³ /цаг	1
7	Цэвэр усны насос	Д350-43х5	м ³ /цаг	1
8	Цэвэр усны насос	ISW200/500	м ³ /цаг	1
9	Утгуурт ачигч	SEM 655	м ³	1
10		ZL 50	м ³	1
11	Соронзон	Ердийн		Шаардлагаар
12	Бусад /ширээ, сейф, гар тэвш, хувин сав/			
13	Аналитик жин			1

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ БҮС НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

2.1. Байгаль орчны онцлог

“Хашаат Овоот Даваат” нэртэй MV-022859 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай нь засаг захиргааны харьяаллаар Төв аймгийн Заамар сумын нутагт Улаанбаатар хотоос баруун хойш 230 км, сумын төвөөс баруун хойш 25 км, “Шижир алт” сууринаас хойш 25 км зайд байрших ба байр зүйн зургийн М-48-126 нэрэлбэрт хамаарагдана.

Заамарын нуруу нь Туул голын баруун эрэг, талбайн төв хэсгээр орших бөгөөд 1500-1815.5 м /Цагаан уул/ үнэмлэхүй өндөртэй, уулсын хажуу нь олон тооны гол, жалгаар хэрчигдсэн, 25-300-ын налуутай /заримдаа 400/, харьцангуй өндөршилт нь 300.0-500.0 м.

Цаг уурын хувьд эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, хамгийн хүйтэн 1-р сард агаарын хэм -370, хамгийн дулаан 7-р сард агаарын хэм +320 хүрдэг. Жилийн дундаж хур тунадасны хэмжээ 367.3 мм-ээс хэтэрдэггүй ба үүний 80% зун бороо байдлаар ордог. Өвөл 5-25 мм цасан бүрхүүл тогтож, хөрсний хөлдөлтийн гүн 2.0-5.0 м хүрдэг. Голчлон баруун хойноосоо 5-10 м/сек хурдтай салхилах ба зарим тохиолдолд 20 м/сек хүрдэг.

2.2. Нийгэм эдийн засаг

Төв аймгийн Заамар сум нь 2900 ам км нутаг дэвсгэртэй Монгол орны томоохон сумдын нэг юм. Анх 1959 онд байгуулагдсан ба ган зуд тохиодоггүй тул Тосон Заамар хэмээн алдаршсан байсан боловч сүүлийн үед алтны уурхай зохисгүй эрхэлснээс сумын нутаг ихэд бохирдсон байна. 1980, 90-ээд онуудад улсын тэргүүний газар тариалангийн бүс нутаг байсан байна. Заамар сум нь Тосон, Төмстэй, Хайлааст, Төв гэсэн дөрвөн багтай. Нийт 281300 га газар нутагтай, 5691 хүн амтай.

Мал аж ахуй: Заамар суманд нийт 293,356 тоо толгой мал тоологдсон ба үүнээс тэмээ 246, адуу 25051, үхэр 23165, хонь 154727, ямаа 90167 байна. Нийт малчин өрхийн тоо 729 өрх байна.

Газар тариалан: 2023 онд аймгийн дүнгээр 4119 га үр тариа, 3739 га улаан буудай, 15 га төмс, 877 га тэжээлийн ургамал, 2645 га техникийн ургамал тариалсан бол 2023 онд нийт үр тариа 11437 тонн, улаан буудай 10397 тонн, төмс 79 тонн, техникийн ургамал 1321 тонн, тэжээлийн ургамал 3174 тонн, хүнсний ногоо 101 тонн ургац хураасан байна.

Цахилгаан хангамж: Сум нь Төвийн эрчим хүчний системд холбогдсон. Сумын төв дээр дэд станцуудтай.

Зам тээвэр: Заамар сум нь бусад сум сууринтай шороон замаар холбогдох ба Улаанбаатараас баруун чиглэлд хатуу хучилтай зам өнгөрөх ба сумын төв хүртэл шороон замаар явна.

Ус хангамж: Заамарын талбай нь хөрсний болон гадаргын усны нөөц сайтай боловч ундны усны хувьд хязгаарлагдмал юм. Ус хангамжыг гүний худгаас хангадаг.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

3.1. Агаарын чанар

- Бүтээгдэхүүн тээвэрлэх үеийн машины утаа тортог, замын тоос үүсэх
- Элс олборлох үед үүсэх тоосжилт
- Барилга байгууламжийн орчмын шимт хөрс элэгдэж эвдэрснээс ургамлын нөмрөг талхлагдсанаас тоосжилт үүсэх
- Хатуу хог хаягдлыг цаг тухайд нь зайлуулаагүйгээс ялзарч муудан, үнэр орсноор агаар орчныг бохирдуулах зэрэг нөлөө үзүүлэхээр байна.

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ

- Машин техникийг тогтмол үзлэгт хамрагдуулж байх, янданд шүүлтүүр тавих
- Зам талбайг тогтмол усалж чийгшүүлж байх
- Ажилчдын амрах байр сууцны гадна талбайг зүлэгжүүлж тохижуулж агаарын чанарыг сайжруулах
- Хог хаягдлыг цаг тухай бүрд ачуулж, ангилах ялгаж байх
- Төсөл хэрэгжих бүхий хугацаанд агаарын тоос болон хорт бодисыг хэмжилтийн цэг бүр дээр тогтмол хийж байх зэрэг арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх нь агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах боломжтой юм.

3.2. Хөрсөн бүрхэвч

Төслийн зүгээс хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт дор дурдсан сөрөг нөлөөллүүдийг үзүүлэхээр байна. Үүнд:

- Барилга байгууламжийн ойр орчмын шимт хөрс элэгдэж, эвдэрснээс ургамлан нөмрөг талхлагдах
- Ачиж тээвэрлэх үеийн машин техникийн хөдөлгөөнөөс хучилтгүй зам талбайн хөрс элэгдэж, эвдрэх
- Олон салаа зам гарган зорчих
- Машин техникийн эвдрэл гэмтлээс үүдэн тос, тослох материалын асгаралтаас хөрс, ус бохирдох
- Хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгт хаяагүй, мөн ангилан ялгаагүйгээс болж хөрсийг бохирдуулах
- Ажилчдын ариун цэврийн газар болон хоолны газраас гарах шингэн хог хаягдлын байгууламж байхгүй, тэдгээрийн эвдрэл гэмтэл, дүүрэх зэрэг асуудлаас хөрс бохирдох

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ

- Ажилчдын амрах байр, хоолны газар, оффис зэрэг барилга байгууламжийн гадна талбайг зүлэгжүүлэх, машин техникийн засварын газар болон тос тослох материалын агуулахын гадна талбайг цементлэх
- Олон салаа зам гаргахгүй байх, зам талбайн тэмдэгжүүлэлт хийх
- Уурхайн гадаад болон дотоод тээврийн замыг хатуу хучилттай болгох
- Хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгт хаях, цаг тухай бүрд ачуулах, ангилан ялгаж байх

- Цэвэрлэх байгууламж болон ариун цэврийн байгууламжийг байгаль ээлтэй технологийг сонгон ашиглах эдгээрийн эвдрэл гэмтлийг шалгаж байх
- Уурхайн машин техник төхөөрөмжийн үзлэг шинжилгээг тогтмол хийж байх

3.3. Гадаргын болон газрын доорх ус

Төслийн талбай нь Хангай-Хэнтийн гидрогеологийн мужид хамаарах бөгөөд тэжээгдлийн талбайн хэмжээ нь газрын доорх усны хуримтлалын хэмжээнээс олон дахин илүү байдаг онцлогтой. Усны илүүдэл нь гадаргын усны урсгалыг голлон тэтгэх тул талбайн гадаргын ус нь харьцангуйгаар тогтмол горимтой байдаг. Судалгааны талбайд ус агуулагч хурдасны геологи-литологи, структурын онцлог, газрын доорх усны гарал үүсэл, тэдгээрийн химийн найрлагыг харгалзан дараах уст давхарга бүрдлийг ялгадаг. Үүнд:

Дөрөвдөгчийн настай хучаас хурдасны уст бүрдэл:

- *Голын хурдасны уст бүрдэл:* Туул голын хөндий, түүний цутгалангуудаар хаа сайгүй тархсан байдаг плейстоцен, голоцены үеийн элс, хайрганцар-хайрганы болон элс, элсэнцэрээр зууралдсан бул чулуу, жижиг хэмхдэс хурдаснаас тогтоно. Ус агуулагч хурдас нь ихэнх тохиолдолд шавранцараар хучаатай байх ба зузаан нь 10 гаруй м хүрдэг. Хурдасны ус нэвчүүлэх чадвар нь харьцангуй өндөр, хувийн гарц 0.3-6.4 л/сек м, ундарга нь 18 л/сек хүрдэг. Уст давхарга нь үндсэндээ хур тунадасаар тэжээгдэнэ. Давхаргын ус нь тунгалаг, амт үнэргүй, эрдэсжилт нь 0.2-оос 1.7 г/л хүрдэг. Найрлагаараа гидрокарбонат-сульфат хлорит-натри-магнийн төрөлд хамаарагдана.
- *Делюви-пролювийн хурдасны уст давхарга:* Уулс дундын хөндийгөөр ихээхэн тархсан байх ба шаврын үе бүхий элс шавраар зууралдсан хайрганцар-хэмхдэст хурдаснаас тогтоно. Ус нэвчимтгий үеийн зузаан нь маш тогтворгүй, ойролцоогоор 10 орчим метр хүрдэг. Газрын доорхи усны түвшингийн гүн нь 2-32 м-т хэлбэлзэнэ. Ихэнхдээ хур тунадасаар тэжээгдэнэ. Голын хурдасны уст давхаргыг тэжээх юм уу, жалга судгийн булгаар усаа алддаг. Ус нэвчүүлэлт нь харьцангуй муу, хувийн гарц нь 1.75 л/сек м, ундарга нь 1-3 л/сек хүрдэг. Ус нь тунгалаг, өнгө, үнэр, амтгүй, цэнгэгээс шорвогдуу хүртэл эрдэсжилт нь 0.2-3.2 г/л. Найрлагандаа гидрокарбонат-сульфат-кальц-магнийн, заримдаа сульфат гидрокарбонат-натри-кальц-магнийн төрөлд хамаарагдана.
- *Нуур намгийн хурдасны уст давхарга:* Давхарга нь тархалт багатай, Заамарын хотгор, Цагаан нуурын хонхорын хамгийн нам хэсгүүдээр оршдог. Шавар, шавранцар, янз бүрийн ширхэглэг элс, хайрганцарын үет үеүүдээс тогтоно. Үе үе хатаж байдаг жижиг нууруудтай холбоотой, нуурууд нь шорвог, ус нь бохир, давслаг. Нууруудаас хамгийн том нь Цагаан нуур бөгөөд ус нь 3.5 г/л эрдэсжилттэй, гидрокарбонат-магни-натрийн найрлагатай юм.

Мезо-кайнозойн сэвсгэр ба хатуурсан хурдасны уст бүрдэл:

Заамарын хотгорын хэмжээнд сайн судлагдсан Хотгорын захаар ус агуулагч нь дөрөвдөгчийн уулын хормойн хурдас, доод цэрдийн хурдсууд байдаг. Газрын доорхи

усны түвшин 4-35 м хэлбэлзэх бөгөөд хотгорын төв рүү ойртох тусам түвшингийн гүн нь ихэсдэг. Усны тэжээгдэл нь холимог хур тунадас голлоно. Ус нь тунгалаг, амт үнэргүй, цэнгэгээс шорвогдуу-эрдэсжилт нь 0.3-2.2 г/л, найрлагаараа гидрокарбонат кальц-магнийн төрөлд орно.

Ан цавын ус агуулагч бүрдэл:

Энэ цогцолборууд нь венд-палеозой-мезозойн галт уулын тунамал, хувирмал болон гүний чулуулгийн ан цавжилтын бүс, газрын гадаргуугийн өндөр нам, уулын бэлийн налуу, чулуулгийн найрлага, тектоник эвдрэл зэргээс шалтгаалан уулын хярд 7 10 м-ээс бэл хөндийд 80-100 м хүртэл өөрчлөгддөг. Тектоник эвдрэлийн бүсүүдэд ус агуулагч ан цавууд 200-300 м гүнд мөрдөгддөг. Гол төлөв хурын усаар тэжээгдэх боловч түвшингийн холбоотой бусад уст цогцолборуудаас ч тэжээгдэнэ. Ус нь цэвэр тунгалаг, амт үнэргүй, эрдэсжилт нь 0.4 г/л-ээс хэтэрдэггүй, гидрокарбонат-кальц-магнийн найрлагатай. Ус нь голдуу шүүрлийн маягийн булагаар гардаг, ундарга нь 0.4-25 л/сек заримдаа 150 л/сек хүрдэг.

Төслийн талбайн хэрэгцээнд зориулж залгаа орших Их тохойролын ордын төв хэсэгт ундны зориулалтаар худаг өрөмдөж тоноглогсон болно. Техникийн болон бусад аж ахуйн хэрэгцээний усыг Туул голын усаар хангах боломжтой.

3.4. Хүний эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөлөл

Ажиллагсдын ихэнх нь дуу чимээ ихтэй, температурын эрс өөрчлөлттэй нөхцөлд ажиллахаар байгаа тул мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөлд хялбар өртөх магадлалтай юм. Түүнчлэн хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл, зориулалтын ажлын нормт хувцасны хангалт, ашиглалтад анхааралтай хандаагүйгээс үйлдвэрлэлийн осолд өртөх магадлалтай байна. Байгалийн гэнэтийн аюул осолд өртөх болон хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм зөрчигдөх, техник хэрэгслийн элэгдэл эвдрэлээс сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй.

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ

- Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн үзлэгт тогтмол хугацаанд хамрагдуулж байх
- Эрүүл ахуй аюулгүй ажиллагааны заавар зөвлөмжийг өдөр бүр өгч байх
- Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгсэл болон зориулалтын ажлын хувцсаар хангах
- Галын аюулгүй ажиллагаа болон гамшгаас урьдчилан сэргийлэх сургалт зохион байгуулах
- Ажилчдыг хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрмийг чанд сахин мөрдүүлэх тал дээр хяналт тавих

3.5. Ургамлан нөмрөг

Хүнд машин техникийн хөдөлгөөнөөр орчны ургамлан бүрхэвч алдагдах, ажиллагсад зориудын бус замаар явах, анхаарал болгоомжгүйгээс гал түймэр гарах зэрэг нь ургамлан нөмрөгт нөлөөлөн, түүний төрөл зүйлийн бүрэлдэхүүнд өөрчлөлт оруулах (хог ургамал ихсэх), зэрэг сөрөг нөлөөллүүд үүсэж болзошгүй.

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ

- Ажилчдын амрах байр, хоолны газар, оффис зэрэг барилга байгууламжийн гадна талбайг зүлэгжүүлэх, машин техникийн засварын газар болон тос тослох материалын агуулахын гадна талбайг цементлэх
- Амрах байрнаас хоолны газар хүрэх зам гэх мэт явган хүний замыг нэг маршрутаар болгож цементлэн хашиж аль болох унаган ургамлыг нь гэмтээхгүй байх
- Гадна талбайг тохижуулах хашиж хамгаалах, тогтмол усалж арчилж байх
- Ажилчдын амрах байр, хоолны газар, оффис машин техникийн засварын газар болон тос тослох материалын агуулахын зэрэг барилга байгууламжид галын аюулгүй ажиллагааны буланг хийх ажилчдад хэрэглэх заавар зөвлөгөө санамжийг тогтмол өгөх, сургалт зохион байгуулах

3.6. Амьтны аймаг

Төслөөс амьтны аймагт нөлөөлөх шууд нөлөөлөл байхгүй. Төсөл хэрэгжих газар тээврийн хэрэгсэл, хүний хөдөлгөөн ихсэж, дуу чимээний нөлөөлөл зэргээс жижиг амьтад дайжих, амьдрах орчин хумигдсан. Харин ногоон байгууламжийг байгуулснаар төслийн ойр орчмын талбайд тархах зарим амьтдад амьдрахад эерэг нөлөөлөл үзүүлж болох юм.

Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ

- Ховор амьтдыг устахаас хамгаалж өөр газар шилжүүлэх болон биотехникийн арга хэмжээ авах талаар судалгаа хийх, шаардлагатай гэж үзвэл мэргэжлийн байгуулахын зөвлөмж авч хэрэгжүүлэх
- Уулын малталт, овоолгыг ан амьтанд аюулгүй байхаар байрлуулах
- Биологийн олон янз байдлыг хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулах

3.7. Нийгэм эдийн засаг

Төслийн үйл ажиллагаанаас нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл бага ба аливаа болзошгүй нөлөөлөл нь хүний анхаарал, болгоомжгүй, хариуцлагагүй үйл ажиллагаанаас шалтгаална.

Төсөл хэрэгжих хугацаанд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар, нийгмийн даатгал болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, авто машин болон өөрөө явагч механизмын албан татвар, эдэлбэр газар ашигласны төлбөр болон бусад татвар төлбөрийг улс болон орон нутгийн төсвийн санд оруулах бөгөөд төсөл хэрэгжсэнээр орон нутагт шинэ ажлын байр нэмэгдэх боломжтой юм.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

“Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгад зааснаар аливаа төслийг хэрэгжүүлэхдээ байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнд үндэслэн түүнийг гүйцэтгэсэн мэргэжлийн байгууллага-үнэлгээний эрх бүхий аж ахуйн нэгж боловсруулан, улмаар төсөл хэрэгжүүлэгчтэй зөвшилцөн, ерөнхий үнэлгээг хийсэн байгууллагаар хянуулах, батлагдсаны дараа хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүргийг хүлээсэн.

Иймд 2025 онд мэргэжлийн эрх бүхий “Маргад Очирваань” ХХК-иар боловсруулсан менежментийн төлөвлөгөөний дагуу 2025 онд хэрэгжүүлэх арга хэмжээг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, тайлагнах, хянан батлах журмыг баримтлан боловсруулав.

Энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төслийн 2025 оны менежментийн төлөвлөгөөний ажилд нийт 49,834,000 төгрөг зарцуулахаар төсөвлөв.

Хүснэгт 8. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ

Зардлын хэлбэр	2025 он
Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1,700,000
Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал	-
Уурхайн хаалтын зардал	-
Ногоон байгууламжийн төлөвлөгөөний зардал	800,000
Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	10,000,000
Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал	3,000,000
Нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний зардал	2,000,000
Орчны хяналт шинжилгээний зардал	5,512,000
Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1,050,000
Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний зардал	25,772,000
НИЙТ	49,834,000

4.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ

Хүснэгт 9. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн үнэлгээ, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Хугацаа, давтамж	Баримтлах хууль, журам, стандарт
АГААР ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ								
Уурхайн ашиглалт, олборлолтын үйл ажиллагаанд тоосжилт бий болох	Уурхайн дотоод тээвэр, баяжуулалтын хэсэгт тогтмол тоосжилт дарах усалгааны ажлыг гүйцэтгэж их хэмжээгээр тоосжилт үүсэн орчинд тархахаас сэргийлж ажиллах	Уурхайн хэмжээнд	ширхэг	-	Ус ашиглалтын төлбөрийн дүнгээр тооцно.		Үйл ажиллагааны турш	- Агаарын тухай хууль MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5014:2009 Дизель хөдөлгүүртэй автомашин Утааны тортогжилтын зөвшөөрөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга MNS 5013:2009 Бензинээр ажилладаг хөдөлгүүртэй автомашин Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөх дээд хэмжээ
Тээврийн хэрэгслийн яндангаас ялгарах хорт хийгээр бохирдох	Төслийн хэмжээнд ашиглагдах бүхий л тээврийн хэрэгслийг үзлэг оношилгоонд тогтмол хамруулан, эвдрэл гэмтэл гарсан тухай бүр засварлаж байх	Уурхайн ашиглалтын тээврийн хэрэгслүүд	удаа	-	Үйл ажиллагааны зардлаар			
Баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор тоосжилт нэмэгдэх	Баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилтыг дарахын тулд зориулалтын мананжуулах төхөөрөмж авч ашиглах, мөн тоос дарах бодис авч ашиглах	Үйлдвэрийн талбай	ширхэг	1	Дотоод зардлаар			
Дотоод хяналтгүйгээс агаарын бохирдол ихсэх	Дотоод хяналтын багажаар тогтмол хугацаанд хэмжилт хийснээр тохиромжтой хугацаанд сөрөг нөлөөллийг бууруулан стандартад байлгах	Төслийн хэмжээнд	ш	4	Өөрийн багажаар			
Агаар орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал						-		
УСАН ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ								

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Усыг хяналтгүй ашигласнаар газрын доорх усны нөөц хомсдох	Гүний худгийн тоолуурын ажиллагааг тогтмол хянах	Газрын доорх усны нөөц	-	1	Үйл ажиллагааны хүрээнд		Үйл ажиллагааны турш	- Усны тухай хууль - Ус ашиглалт, хэрэглээг тоолууржуулах журам MNS BS 8525-1:2015 Саарал усны систем. Ерөнхий шаардлага MNS 4288:1995 Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил, цэвэрлэгээний технологи, түвшинд тавих үндсэн шаардлага MNS 4047:1988 БОХ. Усан мандал. Гадаргын усны чанарыг хянах журам MNS ISO 5667-6:2001 БО. Усны чанар. Дээжлэлт. 6р хэсэг: Гол, горхины уснаас дээж авах заавар MNS 0900:2018 ХБО. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ
	Ус хэмнэгч хошууг уурхайн кемпийн гал тогоо, гар угаах хэсэг гэх мэт хэрэгцээт газруудад суурилуулах	Ус хэмнэх менежмент	ширхэг	2 (гар угаах хэсэг, гал тогоо)	50.0	100.0	3-р улиралд	
Худгийн ус бохирдох, газрын доорх ус бохирдох	Худгийн байрны дотор талыг тогтмол цэвэрлэж ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж мөөгөнцөр үүсэхээс сэргийлэх	Газрын доорх усны чанар, хөрсөн бүрхэвч, ус хэмнэх менежмент	ширхэг	2	300.0	600.0	Үйл ажиллагааны турш	
Гадаргын ус ашиглах	Ус ашиглах гэрээг жил бүр Туул голын сав газартай байгуулан дүгнүүлж, төлбөр төлөх	Гадаргын ус ашиглах менежмент	удаа	3	Төлбөрийн нэхэмжлэх дүнгээр		2025 он	
Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал						700,000		
ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ, УРГАМЛАН НӨМРӨГТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ								
Хөрс бохирдох, ургамлан нөмрөг талхлагдах	Хог хаягдал, ариун цэврийн байгууламжийн стандарт шаардлага хангаагүй байдлаас хөрс, ургамлан нөмрөг бохирдох, талхлагдах, устах тул бохирын цооногт гэмтэл гарсан эсэхэд хяналт тавих	Уурхайн тосгон	тогтмол	-	Байгаль орчны ажилтан		Үйл ажиллагааны турш	- Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль 3Г-ын 2021.11.17-ний өдрийн 350-р тогтоолоор батлагдсан - Ургамал хамгааллын тухай хууль

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

	Стандартын шаардлага хангасан ариун цэврийн байгууламж барих		ширхэг	1	Дотоод зардлаар		3-р улирал	• “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний талаар авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай • Газрын тухай хууль • Хог хаягдлын тухай хууль • MNS 5924:2015 Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлага • MNS 5344:2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага
Шатах тослох материалын хаягдал, алдагдлаар хөрс, ургамал бохирдох	Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн, засвар үйлчилгээ, ШТС зэргээс шатах тослох материал хөрсөнд алдагдахаас сэргийлэн зориулалтын талбайд байршуулах, засвар тогтмол хийх,	Тээврийн хэрэгслүүд, ШТС, засварын газар	тогтмол	-	Үйл ажиллагааны зардалд		Үйл ажиллагааны турш	
Ургамлан нөмрөг талхлагдах, зүйлийн бүрэлдэхүүн багасах	Уурхайн тосгонд ногоон байгууламж бий болгон арчлах	Уурхайн тосгон	тогтмол	Орчны тохижилт, ногоон байгууламжийн ажлын төлөвлөгөөнд тусгав.				
АМЬТНЫ АЙМАГТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРИЛГАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ								
Хууль бусаар ан агнуур хийх	Ажилчид болон төсөлтэй холбоотойгоор төслийн талбайд ирэх хүмүүст хууль бус ан агнуурын тухай сануулга өгч, хууль тогтоомжийг танилцуулж ан агнуур хийлгэхгүй байх арга хэмжээг авч ажиллах	Уурхайн талбайн орчим	тогтмол	тогтмол	Зардал тусгах шаардлагагүй.		Үйл ажиллагааны турш	• Амьтны тухай хууль • Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль • MNS 17-5-1-21:1992 Автотээврийн хэрэгслийн дуу чимээ. Дуу чимээний хүлцэх түвшин, хэмжих арга
Төслийн талбайн ойролцоох ан амьтад хэт их чимээ, хүний хөдөлгөөнөөр дайжих	Төслийн ашиглалтын үйл ажиллагааг өдрийн цагаар гүйцэтгэх, хэт их дуу чимээ гаргах төхөөрөмжүүдийг аль болох зэрэг ажиллуулахгүй байх				Үйл ажиллагааны хүрээнд мөрдөнө			
Амьтдын идэш тэжээл хомсдох	Төслийн талбайн хэмжээгээр амьтдын бэлчээр, идэш тэжээлийн талбай хумигдах тул		удаа	1	1,000.0	1,000.0		

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

	биотехникийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх						
Амьтны аймагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний зардал						1,000,000	
УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ							
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж жил бүр тайлагнан батлуулж байх	Төслийн хэмжээнд	Удаа/жил	1	Дотоод зардлаар	2025 он	- Байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль - Байгаль орчны менежмент төлөвлөгөөг боловсруулах, тайлагнах, хянан батлах журам - Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль - Усны тухай хууль - Хог хаягдлын тухай хууль - Байгаль орчны нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль	
Ус ашигласны төлбөр		Жил бүр	-	Ус ашиглалтын тайлангийн дагуу			
Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхдээ орон нутгийн ТҮГ-тай хийсэн гэрээний дагуу зайлуулах		Тогтмол	12 сар	Гэрээний дүнгийн дагуу			
Төслийн талбай орчмын иргэдийн санал хүсэлтийг харгалзан багийн иргэдэд тулгамдаж буй асуудлаар хамтран ажиллах		Тогтмол	Дотоод зардлаар				
Удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээний төлөвлөгөөний зардал						-	
Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний хүрээнд гүйцэтгэх ажлын нийт зардал /мян.төг/						1,700,000	

4.2. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын төлөвлөгөө

Хүснэгт 10. Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын төлөвлөгөө

№	Үйл ажиллагааны төлөвлөгөө	
	Байршил	Талбайн хэмжээ /га/
1	Баянгол	10 га
Нийт зардал, \$/жил		7425\$* ~ 25,772,175
<i>*Долларын ханшийг Монгол банкнаас гаргасан судалгаанаас өөрчлөлтийг тооцоолон гаргав.</i>		

4.3. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 11. Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгж зардал , төг	Нийт зардал , төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Зам талбайн тэмдэг тэмдэглэгээ тавих	Тэмдэг, тэмдэглэгээ тавих	Ургамлан нөмрөг, хөрсөн бүрхэвч, агаарын чанар	ширхэг	4	200.0	800.0	3-р улиралд	MNS 4597:2014 Авто замын тэмдэг. Техникийн ерөнхий шаардлага
2	Төслийн хэмжээнд бичил эко орчин үүсгэх	Уурхайн кемп, цайны газар зэрэг байршлуудад суулгац, цэцгийн мандал тариалан арчлах		ширхэг	300	Өөрийн эзэмшлийн талбай дахь мод үржүүлгийн талбайгаас үрсэлгээ авах	Үйл ажиллагааны турш		
3	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн	“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд суулгац тарих	Ой, ургамлан нөмрөг, хөрсөн бүрхэвч, агаарын чанар	ширхэг	1000				- Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай хууль “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний талаар авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай
4		Суулгац тарихад шаардлагатай материал, хар шороо, бордоо авах		тн	-	Үйл ажиллагааны зардлаар			
Орчны тохижилт, ногоон байгууламжын төлөвлөгөөний ажлын нийт зардал						800,000			

4.4. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хайгуул судалгааны үр дүнд палеонтологийн судалгааны үр дүнд түүх соёлын дурсгал илрээгүй, харин археологийн судалгааны үр дүнд тус талбайгаас 6 археологийн дурсгалыг шинээр илрүүлэн олж баримтжуулсаны дотор хүрэл зэвсгийн үед холбогдох дөрвөлжин булш 2 (Хашаат-1, 6 дурсгал), дундад зууны үеийн булш 1 (Хашаат-5 дурсгал) болон он цагийг тодорхойлох боломжгүй булш оршуулгын дурсгал 3 (Хашаат-2, 3, 5 дурсгал) тус тус багтаж

байна. Цаашид төслийн үйл ажиллагааны явцад дахин түүх соёлын олдвор илэрсэн тохиолдолд үйл ажиллагааг зогсоон мэргэжлийн байгууллагад мэдэгдэж “Соёлын өвийг хамгаалах тухай” хуулийн дагуу шийдвэрлэнэ.

Хүснэгт 12. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн зорилт	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгж зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Төслийн талбайд байрлах олдворыг хашаалах, хамгаалах	Төслийн талбай	-	-	Үйл ажиллагааны зардлаар		Төсөл хэрэгжихээс өмнө	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль, 27.8, 27.9, 38.3-р зүйл
2	Үйл ажиллагаа, олборлолтын үед олдвор илэрсэн тохиолдолд ажлаа зогсоож, мэргэжлийн байгууллага, сумын Засаг даргад мэдэгдэж хамтарч ажиллах		ширхэг	-	10,000.0		Үйл ажиллагааны хүрээнд	
Орчны тохижилт, ногоон байгууламжын төлөвлөгөөний ажлын нийт зардал						10,000,000		

4.5. Нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

Хүснэгт 13. Нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

№	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх хугацаа	Зардал, мян.төг	Хариуцах байгууллага
1	Уурхайн ойролцоох айлуудын нүүдлийн ажилд хүний болон техникийн хүчээр туслалцаа үзүүлэх	Иргэдийн амьдрах орчин, мэдлэг, ур чадвар сайжрах	Жил бүр	Үйл ажиллагааны зардлаар	Төсөл хэрэгжүүлэгч
2	Нөлөөллийн бүсэд өртөх айлуудад өвөлжилтийн бэлтгэл ажилд өвс, тэжээлээр туслалцаа үзүүлэх		Тухай бүрд		
3	Орон нутагт 10 мянган агч мод өгөх		-		
4	Уурхайд нийт ажиллах хүчний 70-с доошгүй хувийг Төв аймгаас авч ажиллуулах		3-р улиралд	-	
5	Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх		Тухай бүрд	Үйл ажиллагааны зардлаар	
6	Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагатай хамтран ажиллах		1-12 сард		

7	Жил бүр 2 иргэнийг мэргэшүүлэх сургалтад хамруулан ажлын байраар хангах		3-р улиралд	2,000.0	
Нийгмийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний ажлын нийт зардал				2,000,000	

4.6. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 14. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

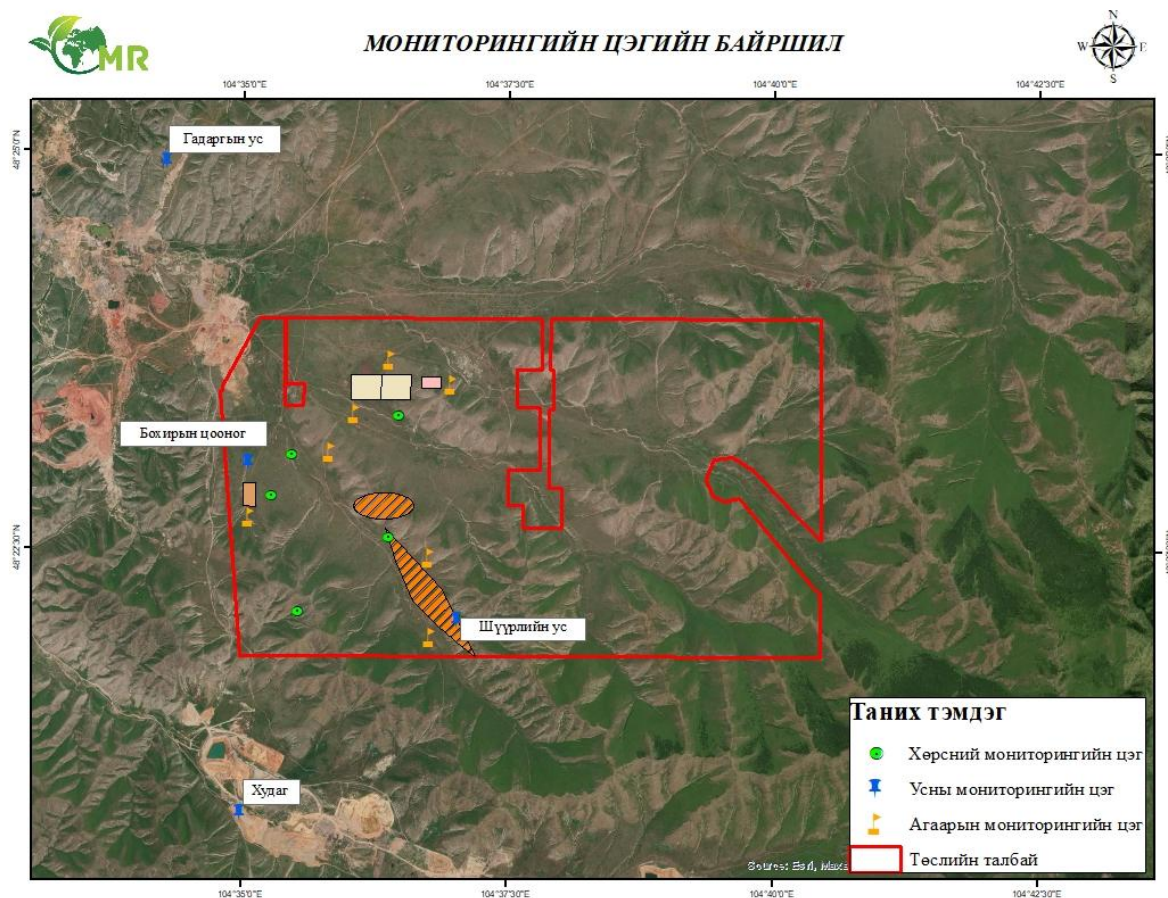
Хог хаягдлын ангилал	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгж зардал (мян.төг)	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах хууль журам, стандарт, аргачлал
Ахуйн хатуу хог хаягдал	Ахуйн хатуу хог хаягдлын цэг байгуулах, хог хаягдлыг ангилан ялгаж хаях боломжтой хогийн савыг байрлуулах, шошгожуулах	Ахуйн хог хаягдлын менежмент	1 удаа	2,000.0		3-р улиралд	“Хог хаягдлын тухай хууль” MNS 5344:2011 Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих ерөнхий шаардлага - БОАЖС-ын 2018 оны А/428 дугаар тушаалаар батлагдсан “Хог хаягдлын улсын тоо бүртгэл хөтлөх, тайлагнах журам”
	Заамар сумын ТҮГ-тай “Хог хаягдлын гэрээ” байгуулан, гэрээний дагуу хог хаягдлыг төвлөрсөн цэгт зөөж зайлуулах, тээвэрлүүлэх	Төслийн хэмжээнд	Тогтмол	Гэрээнд заасан төлбөрийн хэмжээгээр.		Үйл ажиллагааны турш	
	Эдэлбэр газар, түүний эргэн тойрны хариуцан хамгаалах талбайн цэвэрлэгээг хийх	Төслийн хэмжээнд	Улиралд 1 удаа	Дотоод зардал			
	Хог хаягдлын талаар, ажилчдад мэдээлэл түгээх, танилцуулга хийх	Ажилчид	Жилд 1 удаа	Дотоод зардал			
	Хог хаягдлын цэгт ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийх, орчныг бохирдуулахаас сэргийлж ойр орчмыг тогтмол цэвэрлэж байх	Хатуу хог хаягдлын цэгт	Жилд 2 удаа	500.0*2=1,000.0	1,000.0		
Удаан задардаг хатуу хог хаягдал үүсэх	Дахин боловсруулагдах хог хаягдлыг хоёрдогч түүхий эд авах байгууллага, нэгжид ангилан нийлүүлэх	Төслийн хүрээнд	Тухай бүрт нь	Гэрээний дагуу			
Ахуйн хүнсний хаягдал	Цайны газрын ойролцоо тусгай талбай гарган тохижуулан хүнсний хаягдлаар компост хийх	Цайны газар	Тухай бүрт нь	Дотоод зардлаар		1-р улиралд	MNS 6507:2015
Аюултай хог хаягдлаар	Шатах тослох материалын хаягдал цуглуулах төмөр торх сав бэлдэж тусгай агуулахад хадгалан дахин	Төслийн хүрээнд	Улиралд 1 удаа	Гэрээний дагуу		Үйл ажиллагааны турш	Аюултай хог хаягдлыг устгах,

бохирдол үүсэх	боловсруулах байгууллагад нийлүүлэх					тээвэрлэх, түр хадгалах журам
	Хаягдал тос, аюултай хог хаягдлын цэг байгуулах	Уурхайн талбайд	удаа	Дотоод зардлаар	Төсөл хэрэгжихээс өмнө	
	Засварын талбай, авто зогсоолын талбайд хагарал үүсэж хөрс хүнд металлаар бохирдохоос сэргийлж байнгын хяналт талбайг нягталж байх	Завсварын талбай, авто зогсоол	Тогтмол	Зардал тусгах шаардлагагүй.	Үйл ажиллагааны турш	
Хог хаягдлын менежмент төлөвлөгөөний хүрээнд хэрэгжүүлэх ажлын нийт зардал				3,000,000		

4.7. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Эрдэнэс критикал минералс” ТӨҮГ-ын хэрэгжүүлж буй төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн цар хүрээ, эрчмийг харгалзан үзэж, түүний нөлөөллийн бүсийн талбайг хамруулан байгаль орчны хяналт шинжилгээний мониторингийн системийг байгуулах нь зүйтэй.

Тухайн төслийг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдал, шинээр үүсэн бий болсон нөхцөл байдалд ажиглалт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг “Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр” /ОХШХ/ гэнэ. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүссэн сөрөг нөлөөлөл, түүнийг бууруулах үйл ажиллагаа ямар үр дүнтэй байгааг илтгэх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үндэслэлийг боловсруулах, орон нутгийн захиргаа болон нутгийн оршин суугчдад бодитой мэдээлэл өгөхөд чухал ач холбогдолтой.

Зураг 3. Мониторингийн цэг

Хүснэгт 15. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Байршил	Хугацаа ба давтамж	Нэгж зардал (мян.төг)	Зардал 1 жил (мян.төг)	Баримтлах стандарт
1. АГААРЫН ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ							
1.1	Хорт хийн агууламж: Азотын давхар исэл Хүхэрлэг хий	мкг/м ³	Ил уурхай орчим Хөрсний гадаад овоолго орчим	Жилд 2 удаа	50.0	800.0	• MNS 4585:2016. • MNS 3384:1982. • MNS 4048:1988.

	Нүүрстөрөгчийн дутуу исэл		Баяжуулах үйлдвэр орчим Хаягдлын овоолго Гадаад тээврийн зам орчим Кемпийн талбайн урд Эрүүл талбай				• MNS 5013:2009. • MNS 5014:2009
1.2	Агаарын тоос тоосонцор (PM _{2.5} , PM ₁₀)						
1.3	Дуу чимээ	ДБа	Ил уурхайн орчимц Баяжуулах үйлдвэр орчим Кемпийн талбай Гадаад тээврийн зам				MNS ISO 5128:2005 MNS 6768:2019
2. УСНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ							
2.1	Усны химийн шинжилгээ Микроэлементийн шинжилгээ Микробиологийн шинжилгээ	мг/дм ³	Гадаргын ус Шүүрлийн усан сан	Жилд 2 удаа 5 болон 9 сард	143.5	574.0	• MNS ISO 5667-1:2024 • MNS 6148:2010
			Гүний худаг	Жилд 4 удаа, улирал тутам 1		1,148.0	MNS 0900:2018
			Ундны ус				
2.2	Бохирдуулагч бодис	мг/л	Бохирын цооног	Жилд 2 удаа 5 болон 9 сард	85.0	170.0	MNS 4943:2015
3.ХӨРСНИЙ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ							
3.1	Хөрсний агрохимийн үзүүлэлт	мг	Хатуу хог хаягдлын цэг Кемпийн талбай	Жилд 3 удаа 5-6, 7-8, 9-10 сард	117.5	2,820.0	• MNS 3298:1991. • MNS 5850:2019. • MNS 3985:1987. • MNS 3310:1991. • MNS 2305:1994.
3.2	Хөрсний хүнд элементүүд		Баяжуулах үйлдвэр орчим Шимт хөрсний овоолго				
3.3	Хөрсний микробиологийн шинжилгээ	-	Уурхайн ам Дотоод зам дагуу Шатахуун түгээх станц Эрүүл талбай				
4. УРГАМЛЫН ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ							
4.1	Ургамлын тор тавьж ургамлын бичиглэл хийх	ш	Төслийн талбайн хэмжээнд	Жилд 1 удаа	Дотоод зардлаар		MNS 6865:2020
Орчны хяналт шинжилгээний ажлын зардал						5,512,000	

4.7. Эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 16. Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал (мян.төг)	Нэг жилийн зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт
БАЙГАЛИЙН АЮУЛ, ГАМШИГ								
1	Газар хөдлөлт	Ажилчдын дунд газар хөдлөлтийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх болон гамшгийн үеийн авран хамгаалах сургалт зохион байгуулах, мэдээллийн самбар байршуулах	Нийт ажилчид	1	50.0	50.0	Үйл ажиллагааны турш	Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах заавар, МУ-ын Шадар сайдын 120 тоот тушаал, 2018.12.07
2		Газар хөдлөлтийн гамшгийн үед ажиллах, аврах, хор уршгийг арилгах, сэргээн босгох үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулж, гамшгаас хамгаалах бэлэн байдлыг дээшлүүлэх	Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө	1	-	Уурхайн хөдөлмөр аюулгүй байдлын ажилтан		
3	Хүчтэй шороон болон цасан шуурга	Гэнэтийн хүчтэй шороон болон цасан шуурга болоход байнгын бэлэн байдалд байж уурхайн талбайд ил задгай замбараагүй тоног төхөөрөмжийг байршуулахгүй байхад анхаарах	Уурхайн хэмжээнд	1	-	-		
4	Үер	Уурхайн ам, овоолго, барилга байгууламжийг үерийн усанд автахаас хамгаалах суваг шуудууг хур борооны эрчимжилтэй уялдуулан байгуулах	Уурхайн хэмжээнд	-*-	-	Уурхайн барилгын ажил, уурхайн дэд бүтцийн төлөвлөлтөд тусгах		MNS AASHTO M 86:2005
5	Аянга цахилгаан	Дуу цахилгаантай бороо орох үед ажилчид, техник хэрэгслийн үйл ажиллагааг түр зогсоох зэрэг эрсдэлийн үед өөрийгөө хамгаалах талаар сургалт зохион байгуулах	Нийт ажилчид	-*-	-	Уурхайн хөдөлмөр аюулгүй байдлын ажилтан		
ШАТАХУУН ХАДГАЛАХ АГУУЛАХ								
6	Шатахууны агуулахын (ёмкост) бүрэн	ШТС-ын шугам хоолой, резервуар, арматур, холбооснуудын бүрэн	ШТС	-*-	-	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	Үйл ажиллагааны турш	

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

	бүтэн байдал алдагдаж, асгарах, цоорох, уурших, гал түймрийн аюул үүсэх, дэлбэрэх	бүтэн байдлыг тогтмол хянах, бүртгэл хөтлөх						MNS 4628:2013 Шатахуун түгээх станц. Техникийн ерөнхий шаардлага,
7	Түлш тээвэрлэх, буулгах, цэнэглэх үед асгарах, гоожих,	Их хэмжээний шатамхай шингэнийг зориулалтын автоцистернээр тээвэрлэх, тоноглолын битүүмжлэлийг шалгах, ойр орчимд ил гал гаргахыг хориглох	ШТС болон түлшний машин	-*-	-	Засвар үйлчилгээний ажлын зардалд тусгах	Үйл ажиллагааны турш	
8	дэгдэмхий бодис уурших, гал түймрийн аюул үүсэх, ноцох	Ил задгай газар асгарсан түлшийг элсэнд шингээгээд дараа нь бохирдсон өнгөн хөрс, шороог зайлуулан уг газрыг сайтар цэвэрлэж тэгшлэх	ШТС-ын орчим	-*-	-			
9	Асгарч гоожсон тохиолдолд хувцсыг бохирдуулах, арьсанд шингэх	Дизелийн түлш хүлээн авах, олгох үед MNS ISO 13688:2000 стандартад заасан ажлын тусгай хувцас хамгаалах хэрэгслээр хэрэглэх	ШТС-ын агуулах хариуцсан ажилтан	-*-	-	ХАБЭА-н ажлын хувцас, хэрэгслийн зардлаар		
10	Шингэрүүлсэн хийг тээвэрлэх үед буруу ачилт, хэт халалтаас болж дэлбэрэх	Хэт халалтаас сэргийлэх, технологийн дагуу ачих, тостой алчуур, торхтой шатахуун, тослох материалтай хамт тээвэрлэхгүй байх	Тээвэрлэлтийн үед	-*-	-	Зардал шаардахгүй	Тухай бүрд	
11	Баллон, холбоосны бүрэн бус байдлаас үүдэн гал авалцах, дэлбэрэх	Хийн баллоны аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг тогооч нарт өгч байх, гал авалцах зүйлсээс хол байрлуулах, шланк хоолойн бүрэн бүтэн байдлыг тогтмол хянах, бүртгэл хөтлөх	Гал тогоонд ажиллах үед	-*-	-	Зардал шаардахгүй	Тухай бүрд	
ХӨДӨЛМӨРИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ЭРҮҮЛ АХУЙ								
12	Уурхайн үйл ажиллагаа,	Ажилчдын ажлын байрны нөхцөлтэй нь уялдуулан аюулгүй		-*-	-		Тухай бүрд	Уурхайн ХАБЭА-н

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

	ажлын байрны нөхцөлтэй	ажиллагааны, хувцас, хамгаалах хэрэгслээр хангах	Нийт ажилчид			Үйл ажиллагааны зардалд тусган хэрэгжүүлэх		бодлого, заавар журам, стандарт, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Эрүүл мэндийн тухай хууль
13	холбоотой ажиллагсдын эрүүл мэндэд	Ажиллагсдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт тогтмол хамруулах					Жилд 1 удаа	
14	сөрөг нөлөө үзүүлэх	Дархлаа дэмжих, хор саармагжуулах эрүүл ахуйн шаардлага бүтээгдэхүүнээр хангах		_*-	-		Өдөр бүр	
15	Осол, аваар	Машин тоног төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслийн бүрэн бүтэн байдлыг хянаж, засвар үйлчилгээг тогтмол хийж хэвшүүлэх	Бүх техник хэрэгслүүд хамруулах	_*-	-	Үйл ажиллагааны зардалд тусган хэрэгжүүлэх	Тухай бүр	Уурхайн дотоод журам
16		Ажиллагсдыг даатгалд хамруулах	Нийт ажилчид	124	-	Үйл ажиллагааны зардалд тусган хэрэгжүүлнэ	Жил бүр	
17		Ажлын байрны онцлогтой нь холбогдсон осол, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх сургалт семинарыг зохион байгуулах	ХАБЭА-н сургалт, сурталчилга аны зардлаар	124	-	Уурхайн хөдөлмөр аюулгүй байдлын ажилтан	Сар бүр	Уурхайн ХАБЭАн бодлого, заавар, журам
18	Гал түймэр	Гал гарч болзошгүй объектуудын ойролцоо ил гал гаргах, тамхи татахыг хатуу хориглох, хянах	ШТС, дизель генератор, уурхайн ам,	_*-	-	Зардал шаардахгүй	Өдөр бүр	Уурхайн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, журам, галын аюулгүй байдлын тухай хууль
19		Тамхины цэг кемпэд байгуулах	Ажилчдын тосгон	1	-	Үйл ажиллагааны зардлаар	Төсөл хэрэгжихээс өмнө	
20		Болзошгүй галын аюулын үед ашиглах гал унтраах хэрэгсэл, материалыг шаардлагатай газар бэлэн байлгах	Ажилчдын тосгон, засварын талбай, шатахууны агуулах	3 багц	1,000.0	1,000.0		
21		Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах тухай төлөвлөгөө, гамшгаас хамгаалах	Уурхайн ажилчид, төслийн талбай	_*-	-	Зардал шаардахгүй		

ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ДАВААТЫН ХӨНДИЙ”-Н АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

		төлөвлөгөөг боловсруулж аймгийн онцгой байдлын албаар батлуулах						
2 2		Ажилчдад галын аюулын үед авах арга хэмжээний талаарх сургалтыг явуулах	Нийт ажилчид	_*-	-	ХАБЭА-н сургалт, сурталчилгааны зардлаар	Үйл ажиллагааны турш	
Нийт зардал, төгрөг						1,050,000		

4.8. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг тайлагнах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 17. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	БОМТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацаа, тов	Тайлагнах зардал (мян.төг)	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан	Зохион байгуулах газар
1	Заамар сумын байгаль орчны газарт	Мэдээлэл хүргүүлэх	Агаар, ус, хөрсний шинжилгээний дүн	10 сард	_*-	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Заамар сумын ЗДТГ
2	“Эрдэнэс критикал минералс” ТӨҮГ-ын байгаль орчны асуудал хариуцсан мэргэжилтэн, Багийн ИНХ, нөлөөллийн бүсийн малчин айл өрх, Засаг дарга	Хурал зохион байгуулах	Уурхайн байгаль хамгаалах ажлын хүрээнд хийгдсэн ажлууд болон орон нутагт хийсэн ажлын талаар мөн төслийн хэрэгжилтийн талаар орон нутгийн иргэдэд тайлан тавих	10-12 сарын 1-ний хооронд	_*-	Уурхайн ХАБЭА, Байгаль орчны мэргэжилтэн	Багийн Иргэний танхим
3			Тухайн жилийн техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг танилцуулах				
4	Аймгийн БОАЖГ	Танилцуулах	ТЖБОМТ-ний хэрэгжилтийн тайлан, түүнд хийсэн ажлын хэсгийн дүгнэлт гаргуулах	11 сарын 01-ны дотор	_*-	Уурхайн ХАБЭ, Байгаль орчны мэргэжилтэн	Төв аймгийн БОАЖГ
5	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Хүрээлэн буй орчин, нөөцийн удирдлагын газарт	Төлөвлөгөөг цахимаар илгээх	ТЖБОМТ-ний хүрээнд хийгдсэн ажлуудын үр дүн, орчны хяналт шинжилгээний ажлын үр дүнгийн тайлан		_*-		Улаанбаатар хот, БОАЖЯ
6	Аймгийн БОАЖГ	Танилцуулах	Уурхайн тухайн жилийн хугацаанд ашигласан усны нэгдсэн тооцоог тайлагнах	12 сарын 31-ээс өмнө	_*-	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Төв аймгийн БОАЖГ

ДҮГНЭЛТ

“Эрдэнэс критикал минералс” ТӨҮГ нь Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт “Даваатын хөндий”-н алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийг 2025 оны 3-р сарын 1-ээс эхлэн уурхайн бэлтгэл ажиллуудыг хангаж, 4-р сарын 01-ээс 10-р сарыг дуустал ажиллахаар төлөвлөөд байна.

Төслийн хүрээнд 2025 онд Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардалд **49,834,000** ба үүнд 2025 оны орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал, байгаль орчныг хамгаалах үйл ажиллагаа, дүйцүүлэн хамгааллын ажлын зардлууд багтсан болно.